

Bydgoszcz, 14 września 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.37.2018. RK/JDa/AJe

**Pani
Joanna Malak
Dyrektor
Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Strzelecka 8
88-430 Janowiec Wielkopolski**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Strzelecka 8, 88-430 Janowiec Wielkopolski (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 28 i 31 sierpnia 2018 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- R.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
 - J.Da. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
 - A.Je. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- na podstawie Upoważnienia Nr 479/2018 z dnia 8 sierpnia 2018 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2016 r. do 27 sierpnia 2018 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Joanny Malak – Dyrektora MGOPS w Janowcu Wielkopolskim, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Gminie Janowiec Wielkopolski ww. zadanie realizuje MGOPS.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 29 grudnia 2017 r. przyjętego Uchwałą Nr XXX/224/2017 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim. W dokumencie ujęto ustawę o wspieraniu rodziny.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, będącym załącznikiem do Zarządzenia Nr 12/2018 Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 27 marca 2018 roku. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny i zadania przez niego realizowane, o których mowa w ww. ustawie.

Uchwałą Nr XXIV/2013/2013 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 27 czerwca 2013 r. wyznaczono MGOPS jako podmiot właściwy do realizacji zadania z zakresu administracji publicznej dotyczącej wspierania rodzin.

Burmistrz Janowca Wielkopolskiego Zarządzeniem Nr 28/2013 z dnia 17 czerwca 2013 r., udzielił upoważnienia p. Joannie Malak do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

Ponadto zarządzeniem Nr 9/2014 z dnia 22 grudnia 2014 r. wprowadzono „Procedurę postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina Janowiec Wielkopolski opracowała pierwszy 3–letni Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015 -2017 przyjęty Uchwałą Nr XXXV/303/2014 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim z dnia 30 października 2014 r., zmieniony uchwałą Nr IV/29/2015. Dokument zawiera część teoretyczną, diagnozę sytuacji rodzin i dziecka w Gminie wraz z danymi liczbowymi, analizą SWOT, cel główny i cele szczegółowe wraz ze wskaźnikami, przewidywane rezultaty, źródła finansowania oraz system monitoringu. Kolejny program opracowano na lata 2018-2020 i przyjęto Uchwałą Nr XXX/226/2017 Rady Miejskiej w Janowcu Wielkopolskim. Struktura dokumentu jest analogiczna do poprzedniego programu, natomiast diagnozę oparto na wynikach ankiet skierowanych do mieszkańców i pedagogów lokalnych placówek oświatowych.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MGOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdania zostały przekazane do Rady Miejskiej do 31 marca każdego roku, czyli zgodnie z terminem określonym w ustawie. Sprawozdanie za rok 2016 zostało przedstawione na sesji Rady Miasta w dniu 29 marca 2017 r., natomiast za rok 2017 w dniu 27 lutego 2018 r. W dokumentach uwzględniono potrzeby w zakresie realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

W okresie objętym kontrolą MOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę – pełen etat, od dnia 03 września 2013 r. do 31 lipca 2017 r. (w okresie od 13 lipca 2016 r. do 05 maja 2017 r. nieobecność z tytułu ciąży),
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 kwietnia 2015 r. do chwili obecnej,
- p. XX – w ramach umowy o pracę na zastępstwo, w okresie od 13 lipca 2016 r. do 5 maja 2017 r., w ramach umowy o pracę od dnia 1 sierpnia 2017 r. chwili obecnej,

Asystenci obejmowali pomocą:

- W 2016 r. 19 rodzin, w tym 1 rodzina zobowiązana do współpracy przez Sąd,
- W 2017 r. 20 rodzin, w tym brak rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- W 2018 r. (do dnia kontroli), 19 rodzin, w tym brak rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ww. ustawy, zatrudnieni w MGOPS asystenci rodziny nie pracowali jednocześnie z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz złożyli wymagane oświadczenia. W aktach osobowych asystentów p. XX brakowało oświadczeń w zakresie art.12 ust. 1 pkt 3. Dokumenty uzupełniono w trakcie trwania kontroli.

Zakresy czynności asystentów uwzględniały wszystkie zadania ujęte w art. 15 ust. 1 ustawy.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit b Gmina Janowiec Wielkopolski tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. Asystenci rozwijają swoje kompetencje poprzez uczestnictwo w szkoleniach tematycznych. Środki finansowe na powyższe cele są zabezpieczane w planach finansowych Ośrodka.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Postępowanie dotyczące przydzielenia rodzinie asystenta rodziny reguluje „Procedura postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po stwierdzeniu konieczności wsparcia rodziny przez asystenta rodziny i uzyskaniu pisemnej zgody rodziny, występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: dziennik pracy z rodziną, kartę pracy, notatki służbowe, plany pracy z rodziną i okresowe oceny sytuacji rodziny.

Plan pracy jest sporządzany przy współdziałaniu rodziny i pracownika socjalnego. Dokument zawiera cele z określeniem czasu realizacji oraz przewidywane efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Dokument jest na bieżąco aktualizowany.

Asystenci rodziny dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15. Częstotliwość wejść w środowisko asystentów jest adekwatna do potrzeb rodzin.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do MGOPS nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzą monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. Czas trwania monitoringu jest uzależniony od sytuacji rodziny. Po każdym wejściu asystent sporządza notatkę na karcie monitoringu.

Decyzja o zakończeniu lub dalszej współpracy jest podejmowana wspólnie przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego i Dyrektora MGOPS, podczas dokonywania analizy sytuacji rodziny. Praca z rodziną jest kontynuowana jeżeli w rodzinie w dalszym ciągu występują trudności i problemy. Zakończenie współpracy następuje na skutek osiągnięcia celów zawartych w planie pracy, zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę lub braku efektów współpracy.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny, we współpracy z innymi służbami tj.: pracownikami szkół, policją, służbą zdrowia, kuratorami oraz środowiskiem lokalnym.

W przypadku uzyskania niepokojących informacji, sprawdzana jest sytuacja rodziny i podejmowane są stosowne działania.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W rodzinach objętych asystenturą, w których występuje przemoc, asystent jest wspierany przez inne służby – pracownika socjalnego, kuratora oraz dzielnicowego, którzy także monitorują środowisko. Ponadto powołany jest Zespół Interdyscyplinarny, który także pracuje z członkami rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie gminy nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny. Dzieci mogą skorzystać z oferty świetlicy środowiskowej, która działa w okresie roku szkolnego i prowadzi zajęcia opiekuńcze i edukacyjne.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Miejska Biblioteka Publiczna i Klub Sportowy, które także oferują zajęcia dla dzieci. Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury współpracuje z MGOPS przy organizacji festynu rodzinnego oraz prowadzi zajęcia artystyczne dla dzieci.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (prawnego, terapeutycznego, psychologicznego), z którego mieszkańcy mogą skorzystać w Punkcie Konsultacyjnym. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje Punkt dla Ofiar Przemocy, który świadczy pomoc prawną i psychologiczną. Ponadto mieszkańcy mogą skorzystać ze wsparcia socjalnego i prawnego w MGOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem. Dotychczas nie była prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia tej funkcji.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina Janowiec Wielkopolski uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 30.633,87 zł,
- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 26.885,86 zł,
- w 2018 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 25.190,10 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 10 pkt 4: *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.*

Asystenci rodziny współpracują z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej, na rzecz ich odzyskania. Rodziny nie objęte asystenturą są objęte wsparciem pracownika socjalnego.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust. 1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą asystenci rodziny współpracowali z wychowawcami placówek opiekuńczo - wychowawczych i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej

w opracowywaniu planu pomocy dziecku oraz brali udział w Zespołach ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2016 r. w dniu 4 lipca 2016 r.,
- b) za II półrocze 2016 r. w dniu 9 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2017 r. w dniu 6 lipca 2017 r.,
- d) za II półrocze 2017 r. w dniu 29 stycznia 2018 r.
- e) za I półrocze 2018 r. w dniu 4 lipca 2018 r.

Powyższa analiza wskazuje na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.¹

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **3/2018** w dniach 28 i 31 sierpnia 2018 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Dyrektorowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).